

**Małopolski Konkurs Języka Polskiego dla uczniów
dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2018/2019**

Etap rejonowy – 30 listopada 2018 r.

**Temat: „Sens walki powinien być mierzony nie jej szansami na zwycięstwo,
lecz wartościami, w obronie których walka została podjęta.”**

Maksymalna ilość punktów – 80

Zadanie	1	2	3	4	5	6a	6b	7	8	9	10a	10b	11a	
Punktacja	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	1	1	
Punkty przyznane														
Zadanie	11b	12a	12b	13a	13b	14a	14b	15a	15b	16a	16b	17	18	
Punktacja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	
Punkty przyznane														
Zadanie	19	20	21	22	23	24	25	26	27a	27b	28	29	30a	
Punktacja	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	
Punkty przyznane														
Zadanie	30b	30c	31	32	33	34a	34b	35	36	37a	37b	38	39	Suma
Punktacja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	22	80
Punkty przyznane														

Kody sprawdzających

Miejsce na dane ucznia

Instrukcja

1. Arkusz zawiera 20 stron (strony 19 i 20 zostały przeznaczone na brudnopis; brudnopis nie podlega ocenie).
2. Test składa się z 39 zadań, na rozwiązanie których zaplanowano 120 minut.
3. Za poprawne rozwiązanie wszystkich poleceń można maksymalnie otrzymać 80 punktów.
4. Na 10 minut przed upływem czasu przeznaczonego na rozwiązanie zadań Przewodniczący Szkolnego Zespołu Nadzorującego poinformuje o zbliżającym się czasie zakończenia konkursu.
5. Należy uważnie przeczytać wszystkie polecenia i załączone teksty.
6. Odpowiedzi należy wpisać długopisem lub piórem w wyznaczonych miejscach testu. Praca napisana ołówkiem nie będzie sprawdzana. Nie można używać zmywalnych materiałów piśmiennych.
7. Odpowiedzi mają być zgodne z normą językową.
8. Nie wolno używać korektora, błędną odpowiedź należy przekreślić.
9. Nie można korzystać z urządzeń elektronicznych.
10. Na arkuszu nie wolno się podpisać.

Życzymy powodzenia!

Organizatorzy konkursu

Piotr Michałowski – „Samosierra”

1.(0-1) Podaj trzy cechy obrazu świadczące o ekspresyjności dzieła Michałowskiego.

2.(0-1) Piotr Michałowski świadomie w kompozycji obrazu użył motywu „błyskawicy”. Wyjaśnij sens zastosowania tego zabiegu, odwołując się do historii bitwy w wąwozie Samosierry.

3.(0-1) Szarża szwoleżerów pod Samosierrą była częstym motywem wykorzystywanym w polskiej kulturze, stając się symbolem walki o wolność u boku Napoleona. Określ dwie cechy walczących kawalerzystów, które Michałowski szczególnie wyeksponował w swojej malarskiej wizji.

Lucjan Wędrychowski – „Kuszenie św. Antoniego”

4. (0-1) Z jakimi udrękami musi zmierzyć się św. Antoni – bohater obrazu Lucjana Wędrychowskiego? Wskaż je, mając na uwadze wymowę całego obrazu.

5. (0-1) Spośród poniższych cytatów pochodzących ze zbioru sentencji św. Antoniego wybierz jeden, który -według siebie- stanowi najlepszy komentarz do obrazu Wędrychowskiego. Uzasadnij swój wybór, odwołując się do wymowy dzieła.

1. *"Gromienie diabła jest rzeczą ludzi wielkich, tych, co mają moc. My, słabi, możemy tylko uciekać się do Imienia Jezus".*

2. *"Nikt nie może wejść do Królestwa Niebieskiego niewypróbowany. Zabierz pokusy - rzeczy - a nikt nie będzie zbawiony".*

3. *"Zobaczyłem wszystkie sidła nieprzyjaciela rozpostarte na ziemi, jęknąłem więc i powiedziałem: «A któż się im wymknie?» I usłyszałem głos mówiący do mnie: «Pokora»".*

Numer cytatu:

Uzasadnienie:

Banksy – Graffiti

6. (0-2) Z jakiego języka wywodzą się te terminy? Zdefiniuj je.

a) (0-1) graffiti - _____

b) (0-1) kontestacja - _____

7. (0-2) Odwołując się do wymowy prac Banksy’ego, w dwóch – trzech zdaniach podrzędnie lub wielokrotnie złożonych, potwierdź tezę mówiącą, że street art ma znaczenie.

Michałowski, Wędrychowski, Banksy

8.(0-3) Wyjaśnij pojęcia wskazane w tabeli, powiąż każde z nich z właściwym artystą (Banksy, Piotr Michałowski, Lucjan Wędrychowski) i uzasadnij swój wybór, odwołując się do dzieł wskazanych w bibliografii.

Pojęcie	Definicja	Artysta	Uzasadnienie
ascetyzm			
pacyfizm			
diagonalizm			

George Orwell – „Rok 1984”

9.(0-2) Wyjaśnij pojęcia i podaj przykłady występowania tych zjawisk w fabule powieści:

a) inwigilacja - _____

b) indoktrynacja - _____

c) everyman - _____

10. (0-2) Nowomowa to zjawisko językowe charakterystyczne dla systemów totalitarnych.

a) (0-1) Wyjaśnij, do jakich celów była używana w świecie, w którym musiał żyć Winston Smith?

b) (0-1) Spośród wymienionych przykładów nowomowy z powieści Orwella, wyjaśnij sens dwóch wybranych wyrazów zgodnie z ich znaczeniem w utworze:

zbrodnioszablon, dwójmyślenie, angsoc, myślozbrodnia, ewaporowanie, czarnobiał

11.(0-2) Rząd Oceanii składa się z czterech ministerstw.

a)(0-1) Wyjaśnij, czym zajmowało się każde z nich?

Ministerstwo Prawdy - _____

Ministerstwo Pokoju - _____

Ministerstwo Miłości - _____

Ministerstwo Obfitości - _____

b)(0-1) Jaką prawdę o systemie obnażają nazwy ministerstw?

12.(0-2) Postać Wielkiego Brata stała się znakiem uniwersalnym i ikoną współczesnej popkultury.

a) (0-1) Kim jest w powieści i co symbolizuje?

b) (0-1) Jak współcześnie rozumiesz hasło „Wielki Brat patrzy!”? Odnieś się do rzeczywistości, w której żyjemy.

13.(0-2)

a) (0-1) Przeciwko czemu i w imię jakich wartości buntuje się Winston Smith?

b) (0-1) Wyjaśnij, na czym polega klęska bohatera?

Gustaw Herling-Grudziński – „Inny świat” (rozdział pt. „Ręka w ogniu”)

14.(0-2) Odwołując się do historii Miszy Kostylewa, podaj:

a) (0-1) dwa fakty z jego życia, zanim trafił do obozu w Jercewie:

b) (0-1) dwa przykłady postawy w łagrze potwierdzające słuszność nazwania go „świętym”:

15.(0-2) Jakiego znaczenia w świecie „odwróconego dekalogu” nabierają:

a) (0-1) opalenie ręki w ogniu przez Kostylewa –

b) (0-1) samobójcza śmierć Kostylewa –

16.(0-2) W rozdziale pt. „Ręka w ogniu” Gustaw Herling – Grudziński przedstawił mechanizmy działania systemu totalitarnego. Odpowiedz na poniższe pytania:

a) (0-1) Jaki był główny cel systemu pracy przymusowej w Rosji?

b) (0-1) Co oznacza, że „więźnia można uznać za spreparowanego (...)”?

William Golding – „Władca Much”

17. (0-2) a) Przed jakim zwierzem przestrzega chłopców Simon?

b) Jakie wydarzenia będą dowodem na to, że chłopiec się nie mylił? Wymień przynajmniej trzy sytuacje potwierdzające przecucia Simona. Odpowiedzi zapisz w formie równoważników zdań.

18.(0-1) Wyjaśnij, co w powieści symbolizują: koncha, Władca Much, ogień. Podaj po dwa symboliczne znaczenia:

a) koncha - _____

b) Władca Much - _____

c) ogień - _____

19.(0-2) Analizując zachowania bohaterów powieści i wyciągając wnioski z ich postępowania, sformułuj trzy rady dla osoby chcącej być dobrym przywódcą i mądrze sprawować władzę nad innymi. Zapisz je w formie zdań w trybie rozkazującym.

20.(0-1)W fabule powieści można odnaleźć aluzje do wydarzeń znanych z Biblii. Uzupełnij tabelkę (wystarczy wpisać jedno wydarzenie).

„Władca Much” – wydarzenie	Biblia – wydarzenie
Rozmowa Simona z Władcą Much.	
	Życie w Edenie i utrata niewinności przez pierwszych ludzi.
Poświęcenie się Simona dla innych, próba objawienia im prawdy i niewinna śmierć bohatera.	

21.(0-1) Jakie zasady postępowania charakterystyczne dla cywilizowanego świata, z którego przybywają chłopcy, chciałby na wyspie ocalić Ralf? Wymień cztery z nich.

Ryszard Kapuściński – „Heban” (rozdział pt. „Salim”)

22. (0-1) Utwór Ryszarda Kapuścińskiego to reportaż. Podaj trzy cechy tego gatunku widoczne w tekście.

23.(0-1) Własne doświadczenia z pobytu na Saharze Ryszard Kapuściński zestawia z opowieścią o żuczku Ngubi. Wskaż podobieństwo sytuacji, w której się znaleźli i narrator, i żuczek oraz różnicę widoczną w zachowaniu się w niej bohaterów.

a) podobieństwo:

b) różnica:

Zbigniew Herbert – „Przesłanie Pana Cogito”

*1. Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę*

*2. idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch*

*3. ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo*

*4. bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy*

*5. a Gniew twój bezsilny niech będzie jak morze
ilekroć usłyszysz głos poniżonych i bitych*

*6. niech nie opuszcza ciebie twoja siostra Pogarda
dla szpiclów katów tchórzy – oni wygrają
pójdą na twój pogrzeb i z ulgą rzucą grudę
a kornik napisze twój uladzony życiorys*

*7. i nie przebaczaj zaiste nie w twojej mocy
przebaczaj w imieniu tych których zdradzono o świecie*

8. strzeż się jednak dumy niepotrzebnej
oglądaj w lustrze swą błazeńską twarz
powtarzaj: zostałem powołany – czyż nie było lepszych

9. strzeż się oschłości serca kochaj źródło zaranne
ptaka o nieznanym imieniu dąb zimowy
światło na murze splendor nieba
one nie potrzebują twego ciepłego oddechu
są po to aby mówić: nikt cię nie pocieszy

10. czuwaj – kiedy światło na górach daje znak – wstań i idź
dopóki krew obraca w piersi twoją ciemną gwiazdę

11. powtarzaj stare zaklęcia ludzkości bajki i legendy
bo tak zdobędziesz dobro którego nie zdobędziesz
powtarzaj wielkie słowa powtarzaj je z uporem
jak ci co szli przez pustynię i ginęli w piasku

12.a nagrodzą cię za to tym co mają pod ręką
chłostą śmiechu zabójstwem na śmietniku

13. idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek
do grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda
obrońców królestwa bez kresu i miasta popiołów

14. Bądź wierny Idź

24. (0-2) Do jakich źródeł sięga Herbert w wierszu „Przesłanie Pana Cogito”? Znajdź w tekście trzy nawiązania literackie lub filozoficzne. Podaj numer strofy, w której dostrzegasz odnalezione nawiązanie (wystarczy przy każdym źródle podać jeden numer strofy).

Źródło kultury	Nr strofy
1.	
2.	
3.	

25. (0-1) Wyjaśnij, na czym polega głoszona przez Herberta „postawa wyprostowana”.

26. (0-1) Utwór Herberta należy do liryki inwokacyjnej / liryki apelu / liryki zwrotu do adresata.

a) Wypisz trzy przykłady z tekstu, potwierdzające jego impresywną funkcję.

b) Kto jest adresatem lirycznym w wierszu Herberta?

Zbigniew Herbert – „Raport z oblężonego miasta”

Zbyt stary żeby nosić broń i walczyć jak inni –

*wyznaczono mi z łaski poślednią rolę kronikarza
zapisuję – nie wiadomo dla kogo – dzieje oblężenia*

*mam być dokładny lecz nie wiem kiedy zaczął się najazd
przed dwustu laty w grudniu wrześnie może wczoraj o świcie
wszyscy chorują tutaj na zanik poczucia czasu*

*pozostało nam tylko miejsce przywiązanie do miejsca
jeszcze dzierżymy ruiny świątyń widma ogrodów i domów
jeśli stracimy ruiny nie pozostanie nic*

*piszę tak jak potrafię w rytmie nieskończonych tygodni
poniedziałek: magazyny puste jednostką obiegową stał się szczur
wtorek: burmistrz zamordowany przez niewiadomych sprawców
środa: rozmowy o zawieszeniu broni nieprzyjaciel internował posłów
nie znamy ich miejsca pobytu to znaczy miejsca kaźni
czwartek: po burzliwym zebraniu odrzucono większość głosów
wniosek kupców korzennych o bezwarunkowej kapitulacji
piątek: początek dżumy sobota: popełnił samobójstwo
N. N. niezłomny obrońca niedziela: nie ma wody odparliśmy
szturm przy bramie wschodniej zwanej Bramą Przymierza*

wiem monotonne to wszystko nikogo nie zdoła poruszyć

*unikam komentarzy emocje trzymam w karbach piszę o faktach
podobno tylko one cenione są na obcych rynkach
ale z niejaką dumą pragnę donieść światu
że wyhodowaliśmy dzięki wojnie nową odmianę dzieci
nasze dzieci nie lubią bajek bawią się w zabijanie
na jawie i we śnie marzą o zupie chlebie i kości
zupełnie jak psy i koty*

*wieczorem lubię wędrować po rubieżach Miasta
wzdłuż granic naszej niepewnej wolności
patrzę z góry na mrowie wojsk ich światła
słucham hałasu bębnow barbarzyńskich wrzasków
doprawdy niepojęte że Miasto jeszcze się broni*

*oblężenie trwa długo wrogowie muszą się zmieniać
nic ich nie łączy poza pragnieniem naszej zagłady
Goci Tatarzy Szwedzi hufce Cesarza pulki Przemienienia Pańskiego
kto ich policzy
kolory sztandarów zmieniają się jak las na horyzoncie
od delikatnej ptasiej żółci na wiosnę przez zieleń czerwień do zimowej czerni*

*tedy wieczorem uwolniony od faktów mogę pomyśleć
o sprawach dawnych dalekich na przykład o naszych
sprzymierzeńcach za morzem wiem współczują szczerze
ślą mąkę worki otuchy tłuszcz i dobre rady
nie wiedzą nawet że nas zdradzili ich ojcowie
nasi byli alianci z czasów drugiej Apokalipsy
synowie są bez winy zasługują na wdzięczność więc jesteśmy wdzięczni
nie przeżyli długiego jak wieczność oblężenia
ci których dotknęło nieszczęście są zawsze samotni
obrońcy Dalajlamy Kurdowie afgańscy górale*

*teraz kiedy piszę te słowa zwolennicy ugody
zdobyli pewną przewagę nad stronnictwem niezłomnych
zwykle wahanie nastrojów losy jeszcze się ważą*

*cmentarze rosną maleje liczba obrońców
ale obrona trwa i będzie trwała do końca*

*i jeśli Miasto padnie a ocaleje jeden
on będzie niósł Miasto w sobie po drogach wygnania
on będzie Miasto*

*patrzmy w twarz głodu twarz ognia twarz śmierci
najgorszą ze wszystkich – twarz zdrady*

*i tylko sny nasze nie zostały upokorzone
1982*

27. (0-2) Wskaż po dwie cechy utworu Herberta, które :

a) (0-1) potwierdzają, że można go uznać za tytułowy „raport”:

b) (0-1) różnią go od tradycyjnego raportu:

28.(0-1) Co, wg kronikarza, jest największym dramatem dla obrońców Miasta?

29.(0-1) Odwołując się do treści utworu, wymień dwa przykłady zachowania się mieszkańców Miasta w sytuacji oblężenia i dwa przykłady postępowania wrogów.

MIESZKAŃCY MIASTA	WROGOWIE

30. (0-3) Wyjaśnij, w kontekście całego utworu, znaczenie słów:

a) (0-1) „ci których dotknęło nieszczęście są zawsze samotni”

b) (0-1) „wiem monotonne to wszystko nikogo nie zdoła poruszyć”

c) (0-1) „On będzie Miasto”

Edward Stachura – „Jest już za późno”

*Jeszcze zdążymy w dżungli ludzkości siebie odnaleźć,
Tęskność zawrotna przybliży nas.
Zbiegną się wreszcie tory sieroce naszych dwu planet,
Cudnie spokrewnią się ciała nam.*

*Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!*

*Jeszcze zdążymy tanio wynająć małą mansardę
Z oknem na rzekę lub też na park;
Z łóżem szerokim, piecem wysokim, ściennym zegarem;
Schodzić będziemy codziennie w świat.*

*Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!*

*Jeszcze zdążymy naszą miłością siebie zachwycić,
Siebie zachwycić i wszystko w krąg.
Wojna to będzie straszna, bo czas nas będzie chciał zniszczyć,
Lecz nam się uda zachwycić go.*

*Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!*

31.(0-1) Rozpoczynająca każdą ze zwrotek partykuła „jeszcze” wg Słownika Języka Polskiego PWN ma różne znaczenia.

a) Podkreśl to ze znaczeń, w którym występuje w tekście Stachury.

I „partykuła uwydatniająca odległość w czasie lub przestrzeni między danym miejscem bądź momentem a początkiem lub końcem zdarzenia, o którym jest mowa”

II „partykuła podkreślająca, że cecha, o której mowa, przysługuje danemu obiektowi w większym stopniu niż innym wskazanym obiektom i że mówiący nie spodziewał się tego”

III „partykuła zapewniająca adresata, który wątpi w urzeczywistnienie się faktu, o którym jest mowa, że będzie on miał miejsce w przyszłości”

b) Wskaż inną partykułę występującą w tekście, mającą przeciwne znaczenie do partykuły „jeszcze”.

32.(0-1) Edward Stachura należy do tzw. poetes maudits. Wyjaśnij, kim byli poeci przeklęci. W odpowiedzi uwzględnij przynajmniej dwie cechy tego typu artystów.

33.(0-1) Jakie środki poetyckiego wyrazu autor zastosował w refrenie utworu? Wymień dwa z nich i określ ich funkcję.

Jacek Kaczmarski – „Zbroja”

<p><i>Daleś mi, Panie, zbroję; Dawny kuł płatnerz ją. W wielu pogięta bojach, Wielu ochrzczona krwią. W wykutej dla giganta Potykam się co krok, Bo jak sumienia szantaż Uciska lewy bok.</i></p> <p><i>Lecz choć zaginął hełm i miecz, Dla ciała żadna w niej ostoja, To przecież w końcu ważna rzecz – Zbroja!</i></p> <p><i>Magicznych na niej rytów Dziś nie odczyta nikt, Ale wykuta z mitów I wieczna jest jak mit! Do ciała mi przywarła, Przeszkadza żyć i spać, A tłum się cieszy z karła, Co chce giganta grać!</i></p> <p><i>Lecz choć zaginął hełm i miecz, Dla ciała żadna w niej ostoja, To przecież w końcu ważna rzecz – Zbroja!</i></p> <p><i>A taka w niej powaga Dawno zaschniętej krwi, Że czuję jak wymaga I każe rosnąć mi. Być może nadaremnie Lecz stanę w niej za stu! Zdejmij ją, Panie, ze mnie, Jeśli umrę podczas snu!</i></p> <p><i>Bo choć zaginął hełm i miecz, Dla ciała żadna w niej ostoja, To w końcu życia warta rzecz – Zbroja!</i></p>	<p><i>Wrzasnęli hasło – wojna! Zbudzili hufce hord, Zgwałcona noc spokojna Ogląda pierwszy mord. Goreją świeże rany, Hańbiona płonie twarz – Lecz nam do obrony dany Pamięci pancierz nasz!</i></p> <p><i>Więc choć za ciosem pada cios I wróg posiłki śle w konwojach, Nas przed upadkiem chroni wciąż – Zbroja!</i></p> <p><i>Wywlekli pudła z blachy, Natkali kul do luf I straszą – sami w strachu Strzelają do ciał i słów. Zabrońcie żyć wystrzałem! Niech zatryumfuje gwałt! Nad każdym wszędzie ciałem Pamięci żywej kształt!</i></p> <p><i>Choć słońce skrył bojowy gaz I żołdak pławi się w rozbojach, Wciąż przed upadkiem chroni nas – Zbroja!</i></p> <p><i>Wytresowali świnię, Kupili sobie psy I w pustych słów świątyni Stawiają oltarz krwi; Zawodzi przed bałwanem Półślepy kapłan łgarz I każdym nowym zdaniem Hartuje pancierz nasz.</i></p> <p><i>Choć krwią zachłysnął się nasz czas, Choć myśli toną w paranojach, Jak zawsze chronić będzie nas – Zbroja!</i></p>
---	---

34.(0-2)

a) (0-1) Wyjaśnij, co symbolizuje tytułowa zbroja w utworze Kaczmarek?

b) (0-1) Jaki jest stosunek podmiotu lirycznego do zbroi?

35.(0-1) Do podanych wyrazów dopisz po jednym współczesnym synonimie:

ryt - _____

horda - _____

ostoja - _____

łgarz - _____

36.(0-1) Jedną z cech twórczości Jacka Kaczmarek jest dychotomia (obok siebie występują w tekście wzajemnie wykluczające się zjawiska). W jednym z wywiadów bard Solidarności powiedział: *Kto mówi, że pamięć jest pamięcią wyłącznie o bohaterach. Jest także pamięcią o zdrajcach i o błaznach, o tradycji i o naszej własnej śmieszności. Nie ma sprzeczności między tymi dwoma pojęciami.* Podaj przykład cytatu z piosenki, w którym patos miesza się z trywialnością i ironią lub heroizm z tchórzostwem, lub wielkość z małością.

Reż. Mark Osborne - „More”

37.(0-2)

a) (0-1) O co walczy główny bohater filmu?

b) (0-1) Jaki jest skutek tej walki:

Dla bohatera ?	Dla innych mieszkańców?

38.(0-1) Dzięki jakim zabiegom autorzy filmu stworzyli obraz o przesłaniu uniwersalnym? Wymień trzy z nich.
